

Бусурманлар лап кѣп сюеген ай

Аявлу къардашлар ва кызардашлар! Бусурманлар лап кѣп сюеген ай – сыйлы рамазан гелив булан барыгъызны да къутлайман! Бир рамазан айдан башгъасына заман бир мюгълетдей нече де чалт геге, шо да яшавубуз тез овтегенни шагъаты. Ярат-

гъаныбыз салгъан бир борчдан башгъа борчгъа ерли оланы кютюп яшайгъан насилдир. Пон беш бѣлюкге бѣлюне: бир намазны вакътисинден башгъасыны заманы гелгенче. Иманлы адамны йылы буса бир рамазан айдан, гъажны заманы гелгенче, Къурбан байрамгъа ерли, сонг мугъаррам айны суннет оразларына, бусурман Янгы йылгъа ва рабиуль-авваль айдагъы мавлетге ва ш. б. ерли узатыла. Яшавубуз шоллай шатлы овтегенге бизден гъасил болмай ва шо саялы Яратгъаныбызгъа бизин бусурман этип яртагъангъа битмейген макътавлар этмеге герекбиз. Рамазан ай бары да адамны бирлещдире ва тенг эте. Холодильник толгъанмы-бошму башгъа тююл, бу айда оразаны бай да, ярлы да бир йимик туту. Мадарлы адам бу ай агълюсон тойдуруп болмайгъан дин къардашын яхшы англр ва айланадагъылагъа чомарт болур. Ер юзюндеги ниъматлар заманлыкъгъа бе-

рилген ва шоланы тюз харжлап болмагъа герек. Бизинки деп янгыз башгъагъа берген зат экенни эсибизде сакълама герекбиз. Аявлу бусурманлар, рамазан ай – адамны къаркъарасын тазалайгъандан къайры, жаныбызгъа гъажатлы эрши мердешлени де тазалай. Масала, оразаны вакътисинде айтылагъан сѣзге айрокъда агъамият бермеге герек. Къардашларыбызны башын сѣйлеме герекмей, неге тююл сѣз бары затдан бек авур яралай ва шо саялы Аллагъны алдында жавап бермеге тюшежек. Бу заманны гечелер юхламай, Къуръан охувда, овзге ибадатда, ювукъ адамларыгъызны сююндюрмеге ёрайман. Яратгъаныбыз Аллагъ бизге гюч ва чыдамлыкъ берсин! Бусурманланы бары да яхшы ишин Аллагъ къабул этсин!

Дагъыстанны муфтиси
Агъмат гъажу Абдулаев

Номерде:

Мен не учун охума тюшемен?

Кимге эрге барма тюше?

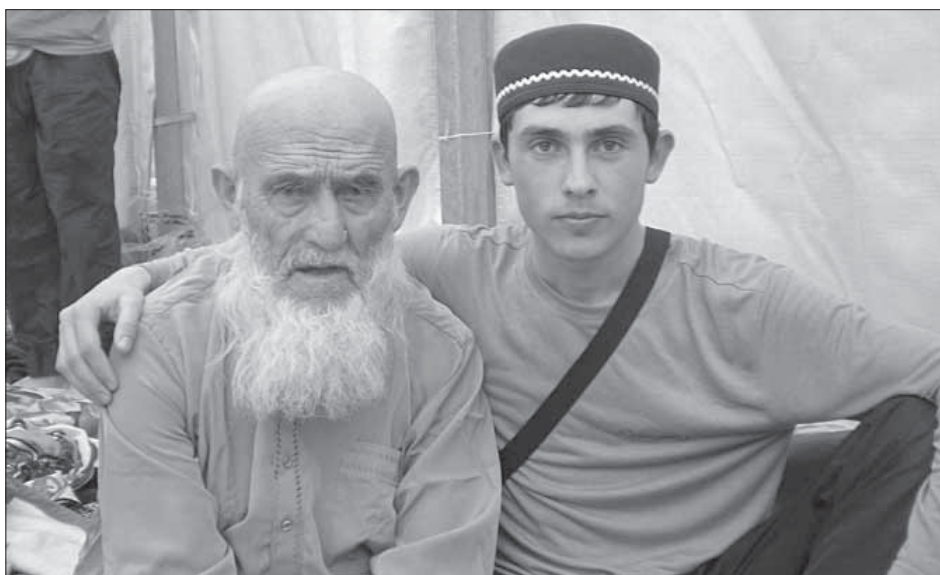
Дюнъяны бирикдиреген сигърулу сѣзлер

БУСУРМАНЛАР, ЯШАВУНГА ВА МАЛ-МАТАГЪЫНГА БАКЪГЪАН ЯКЪДАН, КЪЫРЫЙЫНДА ОВЪЮНГНЮ ТОЛУ КЮЙДЕ КЪОР-КЪУНЧСУЗ ГЪИС ЭТМЕ БОЛАГЪАНЛАРДЫР.

Ислам – о паракхатлыкъ, яхшылыкъ, инсаплыкъ ва адиллик. Бусурманланы ёлун гъакъ герти кюйде уйренеген адам бир Аллагъгъа къулдукъ этеген динни гъакъкъатлыкъгына гѣнгулсюз болма болмай.

Макъаланы гъазирлеген:
Патимат Гъамзатова

Бу масъалада мен овз сынаума таянаман. Бир замангъы жагъил йылларымда мен Ислам динге гъашыкъ болдум. Овзю де ону кюрчулерине тюшюнюв, арагъа чыгъагъан бары да суаллагъа мекенли излеп, жаваплар табыв булан гъашыкъ болдум. ГТРК телевидениеде ишлейгенде биринчи ярыкъландырывчу берилишни уьстюнде чалышма башлагъанда, мени айланамдагъы журналистлени кѣбюсю: шо сагъа не тарыкъдыр? деп сорай эди. >> 3

Гъажгъа барагъанда

Заманны къыйматлагъыз. Яшав — о бир мюгълет

АДАМНЫ ЯШАВУНУ ЗАМАНЫ ДАЗУЛАНА ВА ШО ЯНГЫЛЫШ ИШЛЕГЕ ХАРЖЛАНМАСЫН УЧУН, АДАМ ГЪАР МИНУТНУ КЪЫЙМАТЛАМА ГЕРЕК.

Овзюне заман деп айтылагъан овзен бизин уллу дериягъа – Даимликге багъып алып бара. Бизин заман – тувгъан ва овлежек заманыбызны аралыгъы: шо биревлер учун къысгъа, биревлер учун узун. Заманны яшыртгъын сыры чечилмеген, янгыз гъар кес къачан буса да бир заман овлек учун тувагъаны белгили. Къуръанда булай маънасы булангъы аят бар: «Гъар жан (ругъ) овлюм болажакъны биле. Овлюм болажакъны билмек учун Биз сизин

ачув ва рагъму булан сынайбыз, ва сиз Бизге къайтажакъсыз» (21-нчи сура, 35-нчи аят). Бусагъатгъы заманны гъар мюгълети, овзлени не сатып алма, не къайтарма, ну узатма болмайгъан гетген заман болуп токътай. Яратгъаныбыз учун заман деген болмай. Ону башланыву ды, ахыры да ёкъ.

Магъаммат Алиев

Ньютон бютюн заман деген идеяны арагъа чычъаргъан. Бютюн заманны ол Аллагъны ажжалсызлыкъгы булан англатгъан. Адам Яратгъаныбыз овзюне гѣрсетген замандан гъасил бола. Къудратны Еси яратгъан жанлы ва жансыз затлар учун заман – о даимлик тююл деген англав. Заманны даимлик тююлююню (закон относительности времени) законун Эйнштейн ачгъан. Заманны даимлик тююлююню теориясына къыйышыву болуп, ону чалтлыкъгы объектни >> 4

Дагъыстанны башчысы гъижапгъа къаршы тюзюл

Дагъыстанны президенти Магъамматсалам Магъамматов билдирген кюйде, школаларда гъижап юрютювге гери урув болмагъан ва болмажакъ, амма шолалыкъ алгъышланмакъдан да арэк. «Ёкъ, биз гери урувланы къабул этмейбиз, буса да булай опуракъ бизин халкълар учун хас тюзюл. Шону булан бирче школаларда гъижап юрютювню яны да тюзюлбюз, неге десе охув ожакъларда шо тарыкъ тюзюл», – дей М.Магъамматов. Бираз алдын болгъан ишни гъакъында охувчуланы эсине салма яхшыдыр. Июль айны башында Магъарамгент райондагъы Советское деген юрт школаны директорун, 59 йыллыкъ Садикуллагъ Агъматовну олтюрген болгъан. Ахтарывчулар гъисап этеген кюйде, Агъматовну ол къызъяшлагъа школагъа гъижап байлап гелмеге къоймайгъан болгъан саялы олтюрген. Билегенлер ойлашагъаны йимик, бу кепдеги жинаятчылыкълар республикабыздагъы гъалны оърчюкюрмек учун этиле.

Гъаж – бусурманланы бирлиги

Июль айны башында Къазан шагъарда «Гъаж – бусурманланы бирлиги. Тарих ва гъалиги гъал. Масъаланы чечивге байлаву ёллар» деген аты булангъы гъаж масъалалагъа багъышлангъан III халкъара конференция олтюрилген болгъан. Конференцияны онгаргъанлар: РФ-ни Пъукуматыны янындагъы гъажны Совети, Россия муфтилини Совети, Татарстан республиканы бусурманларыны ругъани идарасы, «Идель Гъаж» деген гъаж къылывну регионар центры. Бу жыйынны мурады Россияда, СНГ улкелерде ва Балкан региондагъы пачалыкъларда гъаж къылыв системаны яхшылашдырмакъ. Гъажгъа багъыш-

лангъан бу халкъара конференция эки йылда бир керен Къазан шагъарда олтюриле. Конференциягъа 12 пачалыкъдан 170 вакил гелген болгъан. Конференцияда пачалыкъ чалышывчулар ва жыйынны онгаргъанлар чыгъып сёйледи: Федерация Советини председателини заместители, гъаж ишлер булан машгъул Ильяс Умаханов, Россия муфтилини Советини председатели Равил Гайнутдин, Иранны ругъани башчысыны кёмекчиси, бу пачалыкъны гъаж миссиясыны ёлбашчысы Сайед Али Къазиазгъар ва башгъалары. Конференцияда ДР-ни милли политиканы, дин ишлени ва тыш байлавлукъланы министри Бекмурза Бекмурзаев да ортакъчылыкъ этди. Къазан шагъарда болгъан бу конференция бусурманланы бирлигин болдурмакъ учун ва гъаж къылывда ёлугъагъан масъалаланы чечмеге олтюрилген болгъан. Натихада, жыйында ортакъчылыкъ этгенлер федеральный оылчевде гъаж къылагъанланы гъисабын юрютмекни, сыйлы ерлерде болувну шартларын энгил этмекни, сапарны тынч этмекни гёзалгъа тутдулар. Жыйынны барышында Бекмурза Бекмурзаев Иранны ва Тюркияны вакиллери булан ёлукъду. Бу ёлугъуларда машинлер булан гъаж къылымагъа барагъан дагъыстанлылагъа эсерилген пачалыкъларда кёмек этилмекни гъакъында сёз юрюлду. Конференция къарар къабул этип, Сауд Арабстанны гъаж министерлигине ва гъаж къылывда ортакъчылыкъ этеген бары да къурулмагъа онгарылгъан хас кагъыз йибериле.

Рамазан айда белетлер учуз болажакъ

Бирлешген арап Эмиратланы «Эмирейтс» деген авиаккомпаниясы рамазан айны вакътисинде 32 янгъа багъып учагъан рейслеге белетлени багъасын учуз этежек деп билдирген. Шоланы арасына Европа, Ювукъ Понтувуш ва Индия континентдеги улкелер гире. Сыйлы айны узагъында «Эмирейтс» самолётлары булан бу якълагъа сапар этегенлеге ёл 20 процентге учуз олтуражакъ. Ораза айда булай энгиликлер этмеге сыйген бу авиаккомпания 1985-нчи йылда къурулгъан ва ону 143 самолёту бар. 1-нчи мартдан тутуп, ягъарлыкъны багъасы гётерилгенге де, Ювукъ Понтувуш пачалыкъларда тувулунгъан гъал оърчюгенине де гёре бу якълардагъы бары да авиаккомпаниялар багъаларын гётерген болгъан. Энни буса, ёлавчулагъа аз буса да энгилик болдурмагъа къарайгъанлар да бар.

Россия ливиялы башгётеривчулени къабул этмей

Артагъы гюнлерде белгили болгъаны йимик, Россия Федерация ливиялы башгётеривчулени гъакимиятгъа елик этмеге сюегенин тюз гёрмей ва шоланы талаплары законлу тюзюл экенин ачыкъ эте. РФ-ни тыш ишлерини министри Сергей Лавров Ливияда тувулунгъан гъалгъа байлаву пачалыгъыбыз не пикуруну яны экенин билдирген. Шолай, Россия Ливиядагъы ватандаш давда бир якъны да янын тутмайгъанын ва гъакимиятгъа талпынагъанлар тюз тюзюлюн билдире. «Биз къайсы буса да бир якъны янын тутмакъны тюз гёрмейбиз. Неге тюзюл, ватандаш даву бир ортакъчысын яны болмакъ, башгъасын инкар этеген ва ону къамавгъа тутагъандай болур. Алдан берли адатланып гелеген кюйде, сиясат эришивлюклерде биз къамавгъа алывну къайдасын тюз гёрмейбиз», – дей Сергей Лавров. РФ-ни ёлбашчыларына бу билдиривню июль айда болгъан агъвалатлардан сонг этмеге тюзюл. Тюркияда болгъан вакътисинде США-ны госсекретары Хи-

лари Клинтон ва бир-бир гюнтувуш пачалыкъланы вакиллери Ливиягъа багъышлангъан конференцияда билдирген кюйде, ливиялы башгётеривчулер улкедеги гъакимиятгъа елик этмеге толу ихтиярлы, Муаммар Каддафи буса, законлу тюзюл.

Ичиге къатты янашыв

Мычыгъыш республиканы ёлбашчылары яшёрюмлеге энергетический ичги («энергетиклер», «энерготониклер» — осал эсиртеген ичги) сатмакъны гери урмагъа сюе. Шону заралы пивону яманлыгъындан кем тюзюл деп санала. Мычыгъыш республиканы савлукъ сакълав министри Рукман Бартыев бу пи-кругъа гелген. Эки йыл алда бу республикада эсиртеген ичги сатывгъа бару салмагъа башлагъан эди, энни онда ичгини эртен 8-ден 10 болгъунча ва янгъыз хас тюкенлерде сатып алмагъа бола. Гетген йыл буса Мычыгъыш республикада тартагъан смеслени сатывун токътатгъан болгъан. Ондан къайры, хоншу республикада рамазан айны вакътисинде гюндоз ашханалар ишлемей. Мычыгъыш республиканы ёлбашчылары оъз халкъыны ругъ-къылыгъын яхшылашдырмакъ учунгъу гъаракаты уллу гъайранлыкъ тюзюл. Масала, бизин республиканы бир-бир юртларында нечесе йылланы узагъында ичги сатылмай. Юртну халкъы оъзлерде ичги болмас деген ойгъа гелегенде, ерли гъакимият булан гъакълашып, ичги сатыв гери урула.

Колонияларда межитлер ачылажакъ

Бусурманлар яшайгъан ерлердеги колонияларда, туснакъларда намаз къылагъан ерлери бары кёп бола. Масала, Дагъыстанда намаз къылымагъа ерлер ёкъ колониялар къалмагъан. Шо бизин учун тамаша да тюзюл. Амма улкебизни кёбюсю оъзге колонияларында, туснакъларында бусурманланы санаву аз тюзюл ва олар онда бу борчун жамият булан кютмеге болмайгъаны да ачыкъ. Буса да гъал алышынмай тюзюл. Бир-бир ерлерде бусурманланы тилевюн къабул этип, намаз къылагъан ерлер ачылмагъа башлай. Мисал учун, Владимир шагъардагъы колонияда гъали-гъалилерде шолай ер гёрсетиле. Энниден тутуп, Владимирни тюзелтив колонияларында бусурманлар гёрсетилген хас ерлерде намаз къылымагъа болажакълар. Шо гъакъда янгы къурулгъан межитни имамы Ринат-хазрат Ибрагимов билдире. Межит деп айтмагъа ярайгъан намаз къылагъан ер ораза айдан сонг ачылажакъ деп гёзалгъа тутулгъан. Шо гъакъда къарар май айда къабул этилген болгъан. Къурулуш ишлени ва ясандырывну колониядагъы бусурманлар оъзлер этелер.

www. islamdag. ru деген сайтдан алынгъан

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению
Духовного управления
мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета
муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ
Асхабали МУРЗАЕВ

Главный редактор
Патимат ГАМЗАТОВА

Редактор
Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по
надзору в сфере связи, информационных технологий и
массовых коммуникаций.

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24
сентября 2010 г.
Индекс 51325
При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты
«Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати»
по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____
Сдано в печать 30 июля 2011 г.
в 23:30.

Тираж 3.300 экз.
Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала,
ул. Азиза Алиева 2.
Тел.: (8722) 61-00-64.

По вопросам подписки и доставки обращаться по
телефонам:
по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24
по г. Махачкале — (8722) 914-222.

E-mail: assalamweb@gmail.com;
www.assalam.ru

Дюнъяны бирикдиреген сигьрулу сёзлер

1 « Сонгта таба, мен Ислам динни пайдасына ишлейгенни англагъан Дагъыстан бусурманларыны ругъани идарасыны куллукъчуларыны бириси де шо суалны берди. Мен: «Айланадагъылыны барысы да бусурманлар билимли, гъакъыллы адамлар экенни англагъанны сюемен», – дедим. Муна, гъали, арадан хыйлы йыллар гетгенден сонг, дюнъядагъы гъал кёп къадарда алышынгъанны гъакъында инамлы кюйде айтма боламан. Шюкюр Аллагъа, журналистлер гъазирленеген бёлукню студент кызына айланада болуп турагъан гъакъыкътаны анлатмакъда гъажатлыкъ ёкъ. Ислам динни гъакъында къаламны ва авузсёзюню гючо булан арыв ва пайданы кюйде анлатма болагъан кёп къадарда касбучулар арагъа чыкъма башлагъан. Буса да гъали де, хыйлы йыллар алда йимик, сав дюнъягъа: «Биз, бусурманлар, яхшыбыз ва рагъмулубуз. Бизге, дюнъяда яманлыкъны ягъган яхшылыкъ ёрамайгъанлагъа йимик янашма тарыкъ тюгюл. Террор ишлер этегенлер ва адамланы ольтюрегенлер биз тюгюлбюз. Биз де, сизин йимик, негъакъ болгъан къурбанлагъа талчыгъабыз, Ер юзюнде тувулунгъан булгъавурлу гъалгъа кыйналабыз», – деп билдирме сюемен.

Бир керен, гъалиден хыйлы йыллар алда мен бир тюш гёрдюм. Тюшленни гъакъында хабарлама сюймей ва олагъа, агъамият бермей бусам да, шо тюшню маънасын ачайым. Ичине кёп халкъ жыйылгъан бина. Айланада кёп тиштайпа бар. Мен олагъа Аллагъа ирия болмакъны гъажатлыкъны, санларын ябып юрюме герекни гъакъында айтман. Олар буса, магъа къарап, кюлей. Бирден-эки оланы сыпатлары бюрюшмели болуп ва къартайып къалгъанын эс этемен. Айланада башсыз-бавсуз ала-пелекет башлана, барысы да чыгъагъан ерге багъып чаба. Мен де адамлар булан бирге чабаман. Орамгъа чыкъгъанда, йыракъда яртгысы ерде, яртгысы ерден ордеги адамны гёремен. Ону башында темир бёркю (шлем) бар ва губе гийген. Оьр ягъы бары да адамлардан кёп бийикде. Адамлар къоркъуп къача, мен шо мюгълетде токътап, огъар буруламан ва, мени алдымда Иса пайхаммар ﷺ экенни анлап, шатлыкъымдан пысып токътайман. Ону: «Ашгъаду алла илягъа илла ллагъ ва ашгъаду анна Мугъаммада Расулуллагъ» деген бек къычырыкълы тавушун эшитемен. Шо мюгълетде, менден къайры, ону ер юзюндегилени барысы да эшитегенни ачыкъ кюйде англайман ва юрегим шатлыкъдан толуп уянаман. Шо гыслер мени узакъ заман къуршап турду. Шо ёрукъу гыслер бусурманлагъа нече де етишмей! Иса пайхаммарны ﷺ Ер юзюндеги борчу тамамланмагъан, ол муьминлени башчысы болма ва оланы бирикдирме герек. Тек питне чачагъанланы янгыз Расулуллагъ ﷺ токъатармы экен дагъы? Балики, гъали бирче болма ва, биригип, Исаны ﷺ ва имам Магъдини геливюн гёзлеме тюшедир? Бугюн дюнъядагъы гъалгъа дёгерек айланып къарагъанда, менде биз бирибизге бакъгъан рагъмулукъну, языкъсынывну тас эте барабыз деген гъис тувулуна. Адатланып битген гъалгъа къарайыкъ: ГИДД-ни куллукъчусу ёлда машинни токътата, машинни ичинден автомат атыла. Машинни гъайдавчусундан алдынлыкъ этип,

ону еринде ольтюрелер. Гъайдавчу ким болгъанын билмеймен – балики, мердешге айлангъан кюйде айтылагъаны йимик, законсуз ёлда къурулгъан савутлу отрядны члени болгъандыр – шо агъамиятлы тюгюл. Ол ольтюрмек учун атыша. Маънасы бармы? Ол олгъен сонг бу дюнъяда не зат алышына? Къудратны Еси Аллагъ оьзюню къуллаарын ольтюрме къадагъа этген. Гъатта къанлысындан оьч алывну гъакъында айтылагъанда да булай эгериле: «Оьч алгъынча, къанлыдан гечип, Аллагъны ﷻ къадарына таянса яхшы». Бугюн адамланы кёп къадардагъы къоркъунчлукълар къуршагъан: «Агъачлыкъ къардашланы» алдын-дагъы къоркъунчлукъ, ихтиярланы сакълайгъан къурумланы алдындагъы къоркъунчлукъ, инфляцияны ва гъар тюрлю кризислени алдындагъы къоркъунчлукъ... тек лап агъамиятлы зат – Яратгъаныбызны алдындагъы къоркъунчлукъ ёкъ. Шолай къоркъунчлукъ болса, оьзю йимиклерден къоркъма, материал кыйынлыкълардан тартынма къоймас эди, неге тюгюл, гъар ким учун белгиленеген маяланы ону оьзюнден къайры, башгъа бирев де харжламажакъ. Яратгъаныбызны алдындагъы къоркъунчлукъ, сёзсиз кюйде, бизин яшёрюмлени агъачлыкълагъа къачывдан, ата-аналарын къайгы-дертке салагъан терс ишлерден, сакълар эди. Шулай гъалда не этме герек? Бары да шо йылланы ичинде шо сорав жавабы оьзюнде болагъан сорав болуп токътады. Ислам дин булан къутулувну излесе тюгюл, огъар башгъа жавап ёкъ. Озокъда, Оьзюне сужда къылмакъ учун бизин барыбызны да яратгъан Есибиз бар. Ол бизин учун яшавну инструкциясын – Къуръанны, тюшюрген. Шийитлени бир журасы гюнде уьч керен намаз къыла. Эрген-эргенги намаз, гюнно экинчи яртгысында тюш ва экини (зухр ва аср) намазланы бирикдире, ахшам буса ахшам ва яссы намазланы бирикдире. Шо ёрукъу энгиликлер бусурманлагъа сапарны

вакътисинде буюрула буса, олар неге булай намаз къыла? Булай суалгъа олар, бу пана дюнъяда савлай яшав сапар гъисаплана, деп жавап бере. Оланы оьз тюзлюгю муна шолай. Бизин жагъиллени бирлери не ёл булан да, гъатта минг асгерчиге къаршы туруп да жигъад этме герек, дей. Тек шону булан бирге, олар уллу жигъад оьзюню напсына къаршы ябушмакъ деген гъадисни маънасыны гъакъында ойлашмай. Балики, къолуна савут да алып, нечесе минглер булангъы армиягъа къаршы давгъа талпынмакъ гёзюне бир зат да гёрюнмейген, денгиз тобугъуна да гелмейген жагъил улан учун да напсыны ёнкювюдюр. Тек шо денгизде оьтесиз кёп гюч топлангъаны, агъачлыкъларда да яшынып, сингирлер къазып, янгыз туруп дагъытма бажарылмажакъны гъисапгъа алма ва ону учусуз-къырысиз толкунларына сугъулма тавакаллыкъ этегенлени къайсын да ютма бола, ягъаларында буса, гючсюзлюгюнден гёзьяшлагъа батгъан етимлер ва къарт-къуртлар токътажакъ. Шо гёзьяшлар да, делгизни суву йимик, тузлу, тек о башгъа туз – о къайгыны ва арты битмейген азапны тузу. Бизин багъасы ёкъ хазнабыз – оьзюн урлама, бизин юреклерибизден чыгъарма бажарылмайгъан динибиз бар ва биз ону къанунларын къатты тутуп яшама герекбиз, шолай яшап да болабыз. Аллагъутаала бизге берген бары да яхшы затланы бириси Ислам диндир! Бусурманланы безендиреген затлар да ругъ ва къаркъара тазалыкъдыр, чинкъеси чыдамлыкъ ва бир-бирин англавдур. Бир Аллагъа къуллукъ этивню кюрчюсюню гъакъында бир-бирибизге узакъ заман анлатма бола, эгер айтагъанынг тюз экенге мекенли кюйде тюшюнген бусанг, шону якълама, исбат этме де герек, тек ольтюрме, къайгы – дерт гелтирме ярамай. Бираз алларда, ругъани идарагъа зенг этип, бир тиштайпа, бизин юртда вагъгъабылар зияратгъа илинген яв-

лукъланы чечип тайдыргъан, бир тюрлю чара гёрюгюз, деди. Шо явлукълар оьлюню яшавунда, савланы яшавунда да бир затны да чечмей буса, не этме герек. Булай зат Ислам динде ёкъ, Дагъыстанны ругъани идарасында да къабурланы уьстюне шолай явлукъланы байламакъны якълайгъан алим де ёкъ.

Барыбызгъа да чыдамлы болма ва бусурманлагъа шолай ишлени этме тюшмейгенни гъакъында сабур кюйде анлатма герек. Башгъа гиши булай суал бере: ол мавлет охутма, садагъа берме, къонакъланы ашатма сюе, тек ону мавлетге чакъырылгъанлагъа савгъатлар берме имканлыкъгы ёкъ, булай гъалда ол не этме герек? Мавлет охутагъанланы уьстюне не савгъатлар бермекни, не къонакъланы ашатмакъны борчу тюшмейгенни гъакъындагъы жавапны эшитгенде, ол гъайран болуп къалды. Дагъыстан ругъани идараны алимлерини бириси, анасын гёмген сонг садагъа этип, дюгю яда шекер оьлешмегенде, ону юртлулары: не болуп бара, адатларыбыз не учун бузула? деп къазанлангъан. О адам да сабур кюйде: Ислам динде шолай адат ёкъ, шону учун мени де акъчам ёкъ, деп жавап берген.

Бусурманлар, яшавунга ва мал-матгъынга бакъгъан якъдан, къырылында оьзюню толу кюйде къоркъунчусуз гъис болагъанлардыр. Биз бир-бирибизге чыдамлы болуп болмайбызмы дагъы? Болабыз, чыдама да герекбиз! Дагъы ёгъесе, Яратгъаныбыз бизге чыдамлы болмас. Бусурманланы пархатлыкъны сюегенини ва сёйлешивлер оьтгерип бажарагъаныны гъакъында биз Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ яшавундан билебиз: олай да бизге, бусурман тюгюллер Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ ёлун юртегенлер булан сатыв-алыв дыгъар байлагъан сонг, Ислам динни къабул этгенини гъакъындагъы далиллер де белгили. Сав дюнъя бизге, бусурманлагъа, тергев этип къарайгъанда, биз кёп тынч бир-бирибизни хорлама, хатирсиз кюйде эришме болабыз. Не учун? Не эте, шо саялы Ислам динни къабул этегенлер кёп болажакъмы? Биз бизин уьмметни бир пайы учун абурлулар гъисапланагъанланы хорлайгъан болабыз, шоллукъда бизин абурбузну ва идеалларыбызны хорлама себеп беребиз. Мугъаммат Пайхаммар ﷺ: «Оьз ата-анагъызыны налатламагъыз», – деп айтгъан. Огъар: «Авлетлери оьзлени ата-аналарын налатлама боламы дагъы?» – деп сорагъанда, Пайхаммар ﷺ булай жавап берен: «Сиз башгъаланы ата-аналарын налатлайгъанда, олар сизин ата-аналарыгъызыны налатлай». Биз ерли маълумат къуралланы журналистлерине кёп керенлер чакъырыв этгенбиз, бу гезик де чакъырыв этме сюемен: Гъасан апенди шайых йимик гъюрметли адамланы атына хорлав сёзлер язмагъыз! Балики, бизин барыбызгъа да бир-бирибизге гъюрмет этме уьйренме тюшедар?! Сав дюнъяны бирикдиреген: Ашгъаду алла илягъа илла ллагъ ва ашгъаду анна Мугъаммадар расулуллагъ! деген сигьрулу сёзлер бар. Гелигиз барыбыз да бирче: «Аллагъ бир, ону вакили Мугъаммат Пайхаммар ﷺ гъакъ», – деп шагъатлыкъ этейик!

Заманны кыйматлагъыз. Яшав — о бир мюгьлет

1 « чалтлыгьындан ва шо объек- тден дюньяны тартыв гючюне ерлиги аралыкъдан гьасил бола. Чалтлыкь оьрде болгъан чакъы, заман кысыгъа бола. Кёкдеги гьар телону оьз заманы бола. Къуръанда булай маънасы булангъы сёзлер бар: «Сени Есингни гьакъ герти поню сиз санайгъан минг йылланы бириси йимик» (сура «Гъаж», 27-нчи аят). Адамны яшавуну заманы дазулангъан ва яшав адашыв- лагъа харжланмасын учун, инсан гьар минутну кыйматлама герек. Заманына гелген адамланы кёбюсюнден биз, яшав бир мюгьлетни ичинде учун гетди, деген сёзлени кёп эшитебиз. Олар тез къарт болгъанына ва гючсюз- люкге, ажизликге тарыгъанына кант эте, гъали-гъалилерде буса, исбайы, жагъыл, гючлю, гьар тюрлю планлар къургъаныны гьакъында айта. Бизин яшавубузну лап яхшы девюрю баш- лангъанча тюшонюп де битгинче, ол битип де къала. Бир гьакъыллы адам: «Гележек замангъа план къурагъан- да сакъ болугъуз, кёбюсю гезиклер- де о гетген заманда болуп къала», – деп айтгъан. Адамны замангъа гъайсыз янашывуну аслу себеplerини себебин ол ажжалдан къутулма бол- мажакълыгына тийишли даражада тюшонюп болмайтгъанлыгы булан белгилеме бажарыла. Адамлагъа Аллагъ булай чакъырыв эте: «Гъей Адамны авлети, оьлом болажакъны унутма, гертисин айтгъанда, оьлом де сени унутмас».

«Бош заман»

Адамланы кёбюсю оьзлени яшавуну яхшы девюрюн яман затны бирден-

бир пашман этмек учун харжлай. Жагъил заманларда яшавну ахыры ёкъ йимик гёрюне. Даимликге зар- ал гелтирмейли, заманны бошуна йиберме бажарылмай. Ислам динде «бош заман» деген англав ёкъ. Сыйлы Къуръанда булай айтыла (маънасы): «Сен эркин болгъанда, ишингни узат (дуа эт, сужда къыл) янгыз Есинге гьасирет бол» (94-нчю сура, 7-8-нчи аят). Герти муъминлер заманны оьз камиллешивюне Есибизге бирден-бир ювукълашывгъа ва Ону яхшы къараву- на болмакъ учун къоллама къаст эте. Бир ишни тамамлап, муъмин башгъа ишге уруна, ол даим рагъмулу иш этме алгъасай. Алимлер булай айта: «Къыяматгюн адам оьзюню заманын нечик пайдаландыргъангъа байлавлу гьисап беривю лап кыйып бола- жакъ». Тувагъан гьар янгыгюн адамгъа багъып: «Гъей Адамны авлети! Мен сени учун тувгъан янгы гюнмен ва шо гюн сен этген ишлеге гёре Аллагъны алдында шагъат да дюрмен. Менден пайдалан, неге тюгюл, гертимен айтгъанда, Къыяматгюн болгъунча мен кыйтып гелмежекмен» (аль-Кудси деген гьадис).

Имам Гъазали заманны негъакъ тас этивден сакъ болма чакъыргъан: «Гъей авлет! Бугюн сен оьлгенмен деп гёз алгъа гелтир яшавну гафлатда йиберген (Аллагъгъа тергев бермей) мюгьлетлери сени кыйналма борчлу этежек. Сен: оьг сени ... эгер, деп такрарлажакъсан, тек заман къолдан чыкыгъан», – деп айтгъан.

Бир тайпа адамлар дин борчланы кютювден тайышагъанын заманны етишмейгенлиги булан исбатлай.

Яратганыбыз бизге эки де дюньядан гьар гюн тарыкълы затланы алмакъ учун, яшавну 24 сагъатлыкь байлыгъын савгъат этген.

Оьзюгюз ойлашып къарагъыз, бир нече керен кысыгъа дюнья яшав учун 23 сагъатны багъышлап, узакъ Ахы- рат яшав учун парз намазларыбызны къылма бир сагъатыбызны багъышла- майгъаныбызны гьакъылгъа къаршы чыгъагъан нечик янгылыш йиберебиз!

Император Шер-Шагъ Сураны гюнлюк низамы

Гюнлюк низамы тарихде суратла- нагъан Гьиндустанны императору Шер-Шагъ Сураны дин гьаракатыны уьлгюсю гъайранлыкьгъа къалдыра. Шер-Шагъ гечени уьч пай этгенде эки пайы гетген сонг тура ва тагъажут-на- маз къыла, сонг гьар тюрлю адми- нистрация ведомстволаны гьисап беривлерине тынглай ва тийишли буйрукълар бере болгъан. Шондан сонг ол, даим межитде къылагъан эртенги намазы учун жувуна болгъан. Намаздан сонг император адамланы арзаларын къабул этген ва олагъа, гъажатына гёре топуракъ участкалар, акъча берген ва оьзге тюрлю къуллукъ- ларын кютген. Сонг хазнаны тергеп, империяны оьр даражадагъы чинов- никлерин, тыш уьлкели элчилени къабул этген. Олагъа тынглагъан сонг, буйрукъларын охуп яздыргъан. Сонг кёп къадарда ортакъчылыкь этеген алимлер де булан тюш ашгъа олтур- гъан. Ашдан сонг ол эки сагъат ял алгъан. Сонг дагъы да империяны иш- лери булан машгъул болгъан. Бары да намазланы жамият булан бирге къыл-

гъан. Къайда болса да – тахшагъарда яда сапарда болса да, император къатты кюйде шо низамны сакълагъ- ан. Ол: «Оьзюню заманын гьакъыллы кюйде пайдаландырагъан гиши шо уллу адамдыр», – деп айтгъан.

Эгер биз минутланы, сагъатланы, гюн- лени ва жумаланы пайдалы иш учун къоллай бусакъ, заман, негъакъ гетген деп гьисап этме тюшмей.

Гелигиз, ойлашып къарайыкъ...

Гелигиз, ойлашып къарайыкъ, бир минутда не этме бола? Мисал учун «Игълас» сураны 20 керен охума бола. Гъадисде айтылагъан кюйде, ону бир керен охугъан адам Къуръанны уьч пай этгенде бир пайын охугъан адам йимик шабагъатланажакъ. Бир минут- ну ичинде «субгъаналлагъ, вальгъам- дулиллагъ» деп 50 керен охума бола. Шо сёзлени айтма тынч, тек Къыя- матгюнню мизанларында авур тарта деп айтыла. Дагъы да, бир минутну ичинде ёлда адамлагъа пуршавлукъ этеген затны тайдырма боласан. Жунайд Багъдади айтгъан кюйде, дюнья яшавну бир гюнюню адам учун уллу маънасы бар, ону Ахыратдагъы 1 минг йыл булан да тенгледирме бажарылмай, неге десе, етишилген уь- стюнлюклер де, тас этивлер де янгыз бу дюньягъа тие.

Бу дюньяны пайдалы ишлери ва яхшы хыяллары оьлом етишген ерде болмай ва даим яшай. Гъарибиз, бир минутгъа токътап, оьзюбюзюню юреги- бизге ва адамлагъа яшавубузну кысы- гъа мюгьлетинде не пайда гелтирип болагъаныбызны гьакъында ойлашып къарайыкъ.

Мен не учун охума тюшемен?

Школаны битдирген сонг, кёбюсю гезиклерде абитуриентни алдында къайда охума бармакъ- ны, къайсы оьр охув ожакъгъа тюшмекни гьакъындагъы суал токътай! Гертиденде де, танглав этме тынч тюгюл. Нечик чи, ону геле- жек кысыматы, оьзюн негер багъышлажакъы, жамиятгъа не йимик пайда гелтирежеги шон- дан гьасил болажакъ.

Ибрагъим Ибрагъимов

Гъали сиз Ислам динден билим биревню ва ис- лам институтлагъа охума тюшмекни гьакъында сёз баражакъ деп къаравулайгъаныгъызын гёз алгъа тутуп, токъташдырма алгъасайман: бугюн мен Ислам динни уьйренивню агъамиятлыгъын ва ону пайдасын англамакъны къастын этмеймен. Ону гъажатлыгъын англама сюегенлер булайына да англагъан. Озокъда, яшын охума не ерге салма сюегенлерден насигъат алма сюегенлеге мени бир жавабым болажакъ – ислам дин охув ажакълагъа! Эгер бизин жамият Ислам динни уьйренсе, о ружь якъдан да оьсежек, илму якъдан алгъа баражакъ деп инамлы кюйде айтма бажарыла. Ким шеклик эте буса, бары да заманларда Ислам дин алимлер уллу уьстюклюкге етишген илмуланы тарихине гёз къаратсын. Шо ёрукълу уьстюклюкге де Европа авамлыкьгъа ва бутбересликге батылгъан девюрге етишилген! Кёбюсю гъалда Ислам дин алимлени яхшылыгъындан Европа оьсювню ёлуна тюшме башлагъан.

Бугюн мен жагъиллер ва оланы ата-аналары къайсы буса да бир охув ожакъгъа тюшюгенде нени гьакъ- ында ойлаша экен? суалны берип къарама сюемен. Белгили кюйде, 17–18-йыллыкь оьрюм яшланы талаплары арта, ата-аналаны буса, оланы напсын кютме: багъалы сотовый телефон алма яда модагъа чыкыгъан зат яда стильный аксессуар учун акъчасы

ёкъ. Шо заман яш оьзбашына яда ата-аналаны да кёмеклеги булан оьз гелимини гьакъында, не ерге охума тюше, танлагъан касбу ону материал тала- пларына жавап берир деп ойлашма башлай. Кимесе бириси яш чагъында танкист яда дерзи бол- ма токъташгъан буса, эс тапгъанда, ону гъаваслыгъы тюбюкъарадан алышына: гъали бир-бир гезиклерде ону не касбусу болажакъы онча гъажатлы да тюгюл, чинкъдеси – болгъан чакъы гьар тюрлю затланы сатып алма акъчасы болагъан, тарчыкылыкьны гьис этдирмейген касбу болмакъ. Балики, мени пикурум булан рази тюгюллер де, иш-гъалны биревюлейине токъташдырагъанлар да болур. Мен ону булан янгыз оьзюню ва оьзю- ню токъташывларыны гьакъында айта буса рази болурман. Оьзюню касбусун яда ишин, материал

къайтарышындан эсе артыкъ кыйматлай буса, шо ону ихтияры. Тек жамият англавда загъмат янгыз оьзюне гьакъ телев булан кыйматлана, ва къайда буса да бир ерге охума бармакъ кёбюсю гезиклерде бизин яшёрюмлени иштагъы-гъаваслыгъы тюгюл, къайгъылы гъажатлыкь.

Гъали Пайхаммарны ﷺ булай айтылгъан гъадиси- ни гьакъында ойлашып къарагъыз: «Тюзю, иш- гъаракат негетден гъасил бола, ва инсангъа да къайтарышы ону негетине гёре болажакъ» (Бухари, Муслим). Демек, негети билим алмакъ ва жами- ятгъа пайда гелтирмек тюгюл, не ёл булан да бай болмакъ, чинкъдеси, болгъан чакъы тез байыкъмакъ деген негети булангъы адамдан нени къаравуллама бола?

Сиз бизин уьлкеде коррупция арта, гьар абатынг- да урушбатчылыкь ва акъчагъа сатылыв деп неге ойлашасыз? Неге тюгюл, ата-аналары яшларын рагъмулукьгъа ва кёмекге гъазир турувгъа гъаси- ретликде тюгюл, байлыкьгъа талпынывну ругъунда тарбиялай.

Гъадисде буса, «негет нечик болса, иши-гъаракаты да шолай болажакъ» деп эсериле эди. Коррупцияны, урушбатчылыкьны, акъчагъа сатылывну тамурлары те- рен гетип барагъаны да шондан гёрюне. Шо терсликге- ге къаршы ябушмакъ учун негетлени тюзлеме герек. Тирмизи етишдирген гъадисде булай билдириле: «Къыяматгюн Аллагъны къулу, ону яшавуну гьакъ- ында – нечик оьтгергенини, ону билимини – шону нечик пайдаландыргъаныны гьакъында сорав алын- майлы, еринден тербенмежек».

Шогъар гёре, геч болгъунча гьар ким оьзюне: мен не учун охума тюшемен? Билим магъа не учун гъажатлыдыр? Ашдан леззет алмакъ, дюньялыкь байлыкьгъа ес болмакъ, диплом ва алим ат алмакъ оьр къуллукъларда да олтурмакъ, абурлу болмакъ, оьзге тюрлю дюньялыкь онгайлыкьлар учун охума тюшеменми? деген суалланы берип къарама герек.

Бирдагъы гюн битди . . .

Гъажимурад Ражабов

Гъарибиз ишге, охув ожакъгъа, тюкенге, аврувну яда къардашын гёрмеге, кеп чекмеге яда ал алмагъа гъар гюн уйден чыгъабыз... Уйден тышда машгъл болмагъа азмы иш?! Гертиден де, гюн нече де чалт гете, тююлюмю? Эрген ашдан тюш намазгъа заман билинмей гете, сонг ятагъа заман да гелгенни эс этмей къалабыз. Тангалагъы гюн де шо кепде гете. Понден гюн, жумадан жума гете. Йыллар бир мюгълетдей гетгенни де билмей къалажакъбыз ва яшавдан гёнгю чыкъгъан къарывсуз къартлыкъ гелгенни гъис этмей къалажакъбыз. Натигада, бирден-бир гётерилип йиберген шайтан ел йимик, яшав да гетип къала. Ажжалыбыз ювукъ болгъанда гъарибизни алдында оьтген яшавубуз: гъар гюн, гъар мюгълет, яхшы ва яман, ачыкъ ва яшыртгъын ишлер суратланажакъ. Яшавубуз гёзалда нече де чалт оьтежек, гъатта биз багъасы ёкъ минутларыбызны ойлашмай нечик харжлагъаныбызгъа тамаша болажакъбыз ва бююнлей бериле болгъан ишлерибиз буса, маънасыз болуп чыкъгъаны гъайран этежек. Яратгъаныбыз сыйлы Къуръанда айтгъан кюйде, адам булай айтажакъ (маънасы): «Есим! Мени гери къайтар. Балики, гери ура болгъан яхшы ишлени этмеге башларман бугъай» («Аль-Мумьинун» сура, 99-100-нчю аятлар). Амма кёп геч болажакъ... Азрайыл малайик ишин артгъа салмажакъ ва токътамажакъ: гелсе, Яратгъаныбыз огъар борч этген ишни этмей туруп гетмес. Кёплени шо

вакътде иши бузукъ болмагъа бола. Энни ажжал гележекни гёзалгъа гелтирейик ва бир гюнубюз нечик оьтегенни сама ахтарып къарайыкълар. Пондеги 24 сагъатны ичинде биз Аллагъны нече керен эсге алабыз? Нече керен Яратгъаныбызгъа тийишли шюкрю этгенбиз? Есибизге гюнагъларынгдан гечмекни нече керен тилегенсен? Аллагъны разилигин къазанмакъ мурат булан гюнде нече яхшылыкъ этгенсен? Кёплер бу соравагъа тийишли жавап къайтарып болар деп эсиме гелмей. Амма биревлер: «Мен чи ибадат этемен, гюнде беш керен намаз къыламан!» – деп гъалекленмеге болур. Гъы... Дюр дагъы. Бир намаз юхусурап, тез-тез тешекге гирмеге сююп къылына. Башгъасы тюш вакътде, «обедни» заманын аявлап, исси шорпа гёзалда тургъан кюйде, этилгени де билинмей къала. Уьчюнчюсюн ишлеп арыгъанлыкъынгдан нечик къылынгъаны да эсде къалмай. Гъатта бир-бир намазлар унутуп, заман болмай, намаз жувунмагъа имканлыкъ болмагъан саялы къылынмай къалмагъа да бола... Эгер борч ишлеге бу кепде янаша буса, бу гъалда юрегибиз болгъан буса, борч тююлю, этмеге яхшы ишлени гъакъында не айтарсан? Къылынгъан намазыбыз гъакъ юрекден болгъанмы экен деп ойлашабызмы дагъы? Яда шо гимнастика йимик, о якъгъа, бу якъгъа энкейив, эре туруп, тонкъайывму? Намаз чы бусурман адамлардан соралажакъ затлардан лап биринчиси. Эгер де шонча къыйматлы намазгъа да уьстенсув янаша буса, бир мюгълетдей оьтеген гюнню ичиндеги оьзге ишлени гъакъында не ай-

тарсан? Гюн битеген вакътиге не йимик натижагъа гелмеге болурбуз? Оьтген гюн нечик гетгенни гъакъда ахтарылар этсек, янгыз баш аврув, арыгъанлыкъ, кимесе биревню де гёрмеге гъалыбыз къалмагъанни чы эс этмеге болурбуз. Айланадагъылардан яшынмакъ учун чет ер излей къалажакъбыз. Умуми яшавубуз да шо кюйде гете: чабасан-айланасан, гъаракат этесен, тек маъна къайда экенни унутасан. Неге шолай бола экен? Неге тююлю, биз Яратгъаныбызны гъакъында аз ойлашабыз. Биз Ол саялы ишлер де аз этебиз. Юрегибизге тынглап къарайыкъ. Шо «Аллагъ» деп уруп ишлейми яда янгы эшитген макъамлагъа гёре ишлейми? Ярлылыкъдан къоркъамы яда Есибизге герек чакъы ибадат этмеге болмайгъанына пашманмы? Тангалагъы гюн бизин учун болмай да бола... Дюнъялыкъ яхшылыкълар учун сатылмагъа жаныбыз янгыз бир чи. Гъар гюн маънадан толмагъа тарыкъ. Бусурман адам эртен уйден чыгъагъанда, ахшам гери къайтмай болагъынын да биле. Шо саялы гъар тыныш алывубуз бу дюнъяда бары да жанлагъа рагъмулу ва герти дюнъяда янгыз инангъанлагъа рагъмулу Аллагъны аты булан байлавлу болмагъа герек. Гъарибизге ятгъынча алдын оьтген гюнню ахтарып чыгъып, юхлагъынча булай айтмагъа ёрайман: «Аллагъгъа шюкрю, бу гюн негъакъ оьтмеди, тангала шо дагъы да пайдалы оьтерге къасткъыларман, Аллагъ буюрса!» Амин.

Кимге эрге барма тюше?

ГЪАКЪЫКЪАТДА ЭР – АХЫР ПУНКТУ БЕЛГИЛЕНМЕГЕН ЕРГЕ ЭЛТЕГЕН БЕЛЕТ

Гертилей де, сени алдындагъы адамны не якъларын билип, ону булан къошулма герекини англама бола? Тиштайпа учун кимге эрге барма тюше? деген суалгъа берилген жавап ону савлай гележек яшавун белгимей.

Лейла Наталья Бахадори

Эрден шонча да кёп зат гъасил бола чы, оьзбашына танглав этип токъташма бек четим. Гиевню къызын ата-анасы танглайгъанлыкъ онча багъыйлы чыкъмай буса да, о улан сени ёравларынга, онча къыйышывлу гелмей буса да шо ёруклу танглав тынч. Неге десе, сени башынг аврумай. Сонг уйленив онглу чыкъмаса, айыпны ата-анагъа салма да бажарыла... Эгер гиевню сен оьзюнг танлагъан бусанг, мени кёп сюеген къызардашым да айтгъанлай, «шо белетлени сиз оьзюгюз сатып алгъан боласыз!» Гъакъыкъатда эр шолай белет болуп токътай. Амма сиз шо белетде ахыр пункт не ёрукда белгиленгенни билмейсиз. Шо ахыр пункт уйленгенлени экиси де учун женнетдай болса яхшы эди. Гъатта ёлугъуз четим болса да, шогъар талчыкъма тюшмей, этген танглавугъуз тюз. Тек шолай насипли белет кимге буса да тюшюп турмай. Бизин айланабызда уйленивлени ахыры багъыйсыз битеген, гъатта бир-бирде къайгъылы гъаллагъа да тюшеген гезиклер бола. Умут тюшеген шавкълу женнет яшав умут кюйде къала. Гъасили, кимге эрге барма герек? Шо адам къайда элте буса, арты булан юрюме тюшеми яда... якъ-якъгъа чачылма гереки? Ол белетлер алгъан эрге барма гереки яда сизин алып барагъан транспортдан атылып тюшме тарыкъмы? Сизин яшавугъузгъа Къудратны Еси эригизге нечик тынглавлу болгъаныгъызгъа эригиз сизге нечик рази болгъангъа гёре къыймат бережек. Сизин яшларыгъыз эригиз гъисап этеген кюйде тарбияланажакъ. Мекенлешдирип айтгъанда, сиз уьюгюзден эригиз ушатагъан кюйде гийинип ва ол сюеген заманда чыкъма гереки. Гъатта сизин ким булан къатнавуугъуз, сёз аралыгъыгъыз болажакъны да эригиз чечежек, шолай оьзге масъалагъа байлавлу да. Эрни ихтиярларын кёп билген чакъы, эрге барма сюймейген болсан, тюз тююлюмю? Бириси якъдан алгъанда, сизин учун жавап бережек де ол чу.

Демек, оьзюню яшаву саялы жаваплыкъны бирев булан да бёлме болмайгъан янгыз тиштайпагъа шо аркъа таяв чу!

Тиштайпа агълуюню башы болмакъ учун яралмагъан. Эгер огъар байлавлу шолай гъал тувулунгъан буса, шо уллу сынав, тек амма адатлы иш тююлю. Шо саялы, эри булан болгъандан эсе, янгыз къайын. Артына тюшюп юрюме адам болгъан сонг, янгыз огъар таби болма да тюше. Онча багъыйлы да, яшав гъаракатда тюз ёлну янгыз танглагъандан эгер бир

хыйлы тынч. Чинкъдеси, янгылышынга пайчы болма адам бар. Озокъда, шолай демек эри олжасыны гюнагълары учун жавап бере демек болмай. Амма бары да масъалаланы ол чече. Сиз буса масъалаланы янгыз эригиз инамлыкъ берген заманда чечме боласыз. Шо заманда да жаваплыкъ ону бойнунда къала, сиз буса, ону айтгъанына тынглагъаныгъыз учун жаваплысыз.

«Кимге эрге барма тюше?» деген суалгъа жавап да бар: сен арты булан юрюме болажакъ адамгъа барма тарыкъ. Кимде инамлыкъ тувулуна буса, шогъар барма герек: ол сени сен барма, етишме хыял этеген

ерге элтежек. Гёзлерингни де юмуп, арты булан юрюме бажарылагъан адамгъа барма тюше. Къуръанда ва сонетлерде айтылагъан кюйде, эрни ону Аллагъдан къоркъагъан даражасына гёре танглама герек. Гертиден де, шо оьлчевден агъамиятлы зат ёкъ. Сизин агълую «къайгъыгъызны» къайсылай алып барагъанына Аллагъны алдында оьзюню жаваплыкъын англайгъан, гъатта ону хасият-къылыкъларыны барысы да сизин кепигизге гелмей буса да, шолай адамдан яхшысын тапмасыз. Женнетни ёлун танглавгъа къаст этивде, ва гъар гюнлюк гъаракатында гъакъ ёлдан тайышмаслыкъда сизде шеклик тувдурмайгъан адамны излеме тюше. Шолай адам, гъатта ол ярлы буса да, Аллагъны алдында гъисап бермейген байдан яхшы. Гъар тиштайпагъа шолай эрни тапма Аллагъ насип этсин! Сонг не бола? Шолай адамны табып, огъар эрге баргъан сонг, сиз огъар даимликге инангъаныгъызны эсде сакъламакъ агъамиятлы. Ону дининде тетиклер излемекни къастын этме тюшмей, оьзюнгню инамлыкъынг булан оланы яшырма тарыкъ. Гъар тюрлю масъалаланы чечегенде, ону янгылышларын излемейли, тынглавлу болма герек. Эришмей ва къарыв къайтармай рази болма тюше. Гёзлерингни юмуп, арты булан юрю. Гюнагъларын излеме. Сиз огъар ону иманын ушатгъаныгъыз саялы эрге баргъаныгъызны эсде сакълагъыз, башгъа затлар учун себеплер излемей, огъар гъюрмет этигиз! Четимми? Эрге баргъан къатынлар шолар четим экенни биле. Шогъар гёре, сен къысматынгни байлайгъан адамны танглайгъанда янгылышма тюшмейгени бек агъамиятлы. Тек биз адамны ичине къарама ва ону юрегин гёрме болабызмы дагъы? Болмайбыз. Эгер сиз шо оьзю деп гъис эте бусагъыз, сонггъу зат истихара. Къудратны Есини изнусу. Эгер тюзевлю жавап болса, уйленмек учунгъу сизин разилигиз «Аллагъны буйругъу булан мен сен сюеген эрге артынг булан гелермен ва Ону учун сагъа сёзсюз кюйдеги табилегимни савгъат этемен» деген затны англата. Эсде сакълагъыз, Аллагъны буйругъу булан эрге баргъан сонг, янгылышма ярамай. Къудратны Есини изнусу булан истихарагъа къыйышывлу кюйде иш гёргенсиз. Гелигиз, эрлерибиз булан женнетде болайыкъ, иншааллагъ!

Дёрт олжа ва бир эр

НЕ ЗАТ АРТЫКЪ ЭСГИКЛИКДЕР – «АВАМ» КЁП ОЛЖАКЪЛЫКЪМЫ ЯДА «ЦИВИЛИЗАЦИЯЛАШГЪАН» КЪАГЪБАЛЫКЪМЫ?

Муслимат Ражабова

Мугъаммат Пайхаммар оъзюню олжаларыны гюнлюк масъалаларын, талапларын: оланы ерлешдиривно, опурагъын, чыгъышларын ажайып чалтыкъда ва адилли кюйде чечген, – оланы эришивлирени ва къаршы турувларыны алдын алгъан ва гечген. Бернард Шоу айтгъан кюйде, «...ол лап уллу масъалаланы да, къагъваны уртлагъандай, тынч чечген». Шо буса, Расулуллагъ пайхаммарлыкъ борчун кютгенликни бирдагъы да исбатлай.

Тапшурмалы хабар

Бир гъюрметли адамны дёрт олжасы болгъан. Ол, бири-синден къайры, барысын да сую болгъан. Олжалар эри суюмейгенине кюлей ва гъарякъдан хатирин къалдыра, гёнгюн буза болгъан. Оъзлени уйлериин сибирип-тазалап чёпню ону уюне ташлай болгъанлар. Шогъар гёре эри суюмейген олжаны ую де чёпге, насгъа батып бола болгъан. Шогъар да ону гюннешлери бирден-бир бек кюлей болгъан.

Тек олжаланы бирисини де яшы болмагъан. Арт-артындан йыллар гете, тек эркекни яшы ёкъ. Ахырда да ол бек динге байлангъан биревню устюне бара ва огъар бу талчыкъдан чыкъма кёмек этмекни, насигъат бермекни тилей. Ол гиши бугъар дарман бере ва ону нечик пайдаландырма гереки англата. Эркек шатланып къайта ва суюмейген олжасындан къайрыларын чакъыра. «Муна дарман, – дей ол. – Бу сизге ана болма кёмек этежек. Алыгъыз, къолтирменде тартып порошок этип, арагъызда пайлагъыз!»

Къатынлар, дарман отну къолтирменде тартып, порошок эте ва оъз арасында пайлап, гъариси пайын иче. Эри суюмейген олжагъа бир зат да тюшмей. Гече ол гюннешлери сибирип къойгъан къолтирменге бара, огъар сув тёгюп, тешик – телигин мекенли кюйде жува ва шо сувну иче. Узакъ къалмай ол яшгъа токътагъанын сезе.

Шо гъагъда ол биревге де бир зат да айтмай. Оъзюню уюне де гирип, башгъаланы гёзюне илинмей яшынып токътай. Бу къатын яш тапгъанны да бирев де билмей. Арадан бираз заман гетип ол, яшны эрини уюне яшыртгъан гелтирип, къоюп гёте. Эри уюнде яшны гёргенде бек суюне. Ол, тухум – тайпасын чакъырма буюра, адамлагъа савгъатлар тапшура туруп:

– Мени олжаларымны бириси магъа улан тапгъан! – дей.
– Оланы къайсы экен? – деп сорай халкъ.

Эркек олжаларыны къайсы яш тапгъанны сорама йибере. Сорама баргъан адам эри суюмейген олжадан къайры барысыны да устюне бара, тек бир затны да ачыкъ этип болмай. Олжаланы, гъариси яш оъзюники деп айта. Сонг бир гъакъыллы тамаза эркекге:

– Къой, сени олжаларынгъаны гъариси аш этип, мунда йиберсин. Биз бошгъапланы яшны къырыйна саларбыз. Ол анасы гъазирлеген ашны билежек ва шогъар узатылажакъ, – дей.

– Яхшы, – дей эркек. Эркек йиберген адам, олжаланы айланып, тамазаны сёзлерин айта. Тек ол эри суюмейген олжаны янына бармай. Муна олжаланы барысы да аш эте, бошгъапланы эркекге гелтирелер ва яшны алдына салалар. Тек нарыста къычырып йылай ва гелтирилген ашланы гери ура.

– Къарагъыз, олжаланы арасында бу яшны анасы ёкъ, – дей адамлар.

– Тек биз бу эркекни суюмейген олжасын унутгъанбыз, – дей гъакъыллы тамаза.

– Ол бу яшны анасы болма гъеч кюй ёкъ, – дей эркек. Тамаза дагъы да:

– Буса да, ол аш этсин ва бошгъабын йиберсин, – дей. Эркек суюмейген олжагъа адам йиберелер ва огъар эрини буйругъун билдирелер. Ол къатын да шоссагъат ишге гирише.

Озокъда, ол гишини бириси олжалары этген ашлар татывлу бола, неге десе, эри олагъа къызгъанмай сурсат бере болгъан. Эри суюмейген олжагъа буса, бар ёкъ зат булан рази болма тюшген, шо саялы этген ашыны да дагънисиз аз бола.

Эри суюмейген олжа этген ашны да бошгъап булан алып гелелер ва бириси олжалар этген ашлар булангъы бошгъапны къырыйна салалар. Яш йыламай токътай. Ол оъзюню анасы этген аш бар бошгъапгъа узатыла, кюлеп, шатланып, ашама суюгенин билдире.

– Муна бу яшны анасы гъазирлеген, – дей тамаза. Халкъ да: «Эркек суюмейген олжа – яшны анасы!» – деп къычыра. Эри шоссагъат оъзю суюмейген олжасын чакъыра ва:

– Бу сени уланынгъы! – деп сорай.

– Дюр, ону атасы да сенсен, – деп жавап бере ол. Шо заман эри огъар исбайы капот савгъат эте ва энниден сонг бу олжасын барысындан да кёп суюген бола.

Дёрт олжа ва бир эр

Гъюрметли охувчулар, бу тапшурмалы хабар сизин эсигизге бир туюл, бир нече олжасы булангъы бусурман

эркекни есге салмаймы? Сала буса, шолой агълюде эришив-тюртюшюв болажагъы ачыкъ. Шолой агълюде янгъыз къатты иман аслу роль ойнама бола. Гъалиги жамиятта, эренлерден эсе, тиштайпалар хыйлы артыкъ. Демек, бир эркекге (дюньяны кёбюсю уълкелеринде) дёртден де артыкъ къатын тиегенни санамакъ учун математик болма тюшмей. Къудратны Еси, эргишиге дёрт къатын алма изну берип, бу масъаланы чечген. Тек шону учун олжаларыны барысына да бютюнлей бир йимик тенглик болдурувну шартын да сала! Оърде гелтирилген тапшурмалы хабарда бир гъавурда олжаланы арасында тенглик сакъланмагъан, тек Яратгъаныбыз, бары да затны оъз ерине салып, шону тюзлеген. Тиштайпалар кёп, шо тюз далил. Демек, агълюню гъакъындагъы масъала да гъар тюрлю ёрукъларда – даражаларда чечиле. Янгъыз Аллагъдан къоркъагъан бусурманлар, бир тюрлю ишлеге гиришгинче алдын, башлап

алыгъыз», – деп айта («ан-Ниса» сура, 3-нчю аят).

Мугъаммат Пайхаммарны келпети. Натига.

Бизин Пайхаммар не политика, не социал англав-ой булан уйленген. Бир-бир тиштайпалар булан уйленгенде, Пайхаммар олар чыкъгъан агълюлер ва къавумлар булан бирден-бир ювукълашгъан. Бир-бир башгъа тиштайпалар булан буса, олар тул къалгъанда ва аркъатаявундан магърум этилгенде яда есирликге тюшгенде уйленген. Шолукъда Пайхаммар оланы оъзюню къайюмлугъуна ва якълавуно тюбюне алгъан, олар булан уйленип, шо тиштайпаланы намусун ва абурун якъламакъны, оланы етим къалгъан яшларыны гъайын этмекни муратларын тутгъан. Зайнапгъа байлаву ишде буса бизин Пайхаммарны мурады оъзюню мисалында бусурманлагъа Ислам шариатны назик ерлерин гёрсетмек болгъан.

Мугъаммат Пайхаммарны уйленивлеринде кёп гъакъыллы ишлер бар. Бизин заманда оърде эсгерилген затлардан экинчилей уйленмек учун бириси сама себеп болуп токътаймы? Токътай буса, эргиши де алагъан олжаларына тенг имканлыкълар болдуруп бажара буса – эшиклер ачыкъ. Шолой эргиши янгъыз бир олжаны туюл, дёрт олжаны насипли этме бола. Эгер шолой имканлыкъ ёкъ, янгъыз иштагъы бар буса, иштагъы имканлыкъларына къыйышывлу гелеген кюйню этме къасткъылма тюше.

Неге янгъыз эргишиге бирден артыкъ яшав ёлдашы болма изну бериле? деген суал арагъа чыкъгъанда, Пайхаммарны гъадислерини бирисин есге алса ери болур. Ону янына бир нече тиштайпа гелип, неге оъзлеге бирден артыкъ эри болмакъ гери урула деп сорагъан. Ол бу тиштайпалагъа тангала оъзюню янына гъариси бирер ха-

ойлашып, юрек гъислени де, баш гъакъылны да тенгleshдирип къаражакъ. Нечикчи, Къудратны Еси сыйлы Къуръанда (маънасы): «Сиз бирче эки, уъч, дёрт къатын алма боласыз, тек артыкъ алма болмайсыз, ва сизде оланы барысына да адилли янашывгъа бакъгъан якъда инамлыкъ болма тюше. Эгер сиз адилли болажагъыгъызгъа къоркъа бусагъыз, янгъыз бир къатын

О тиштайпаланы оъзюне олжа этип алып, Мугъаммат Пайхаммар бары да адамлар абур этеген ва гъюрметлейген агълюсюню члени болма имканлыкъ берген, бу агълюню яшав туруш гъалын билме ва ону тилинден юзлер булангъы гъадислени эшитме имканлыкъ берген, сонггъа таба буса, о тиштайпалар Пайхаммардан эшитген гъадислени яш наслугъа тапшургъан.

дира сув да алып гелмекни тилей. Тиштайпалар шолой этгенде, Пайхаммар сувну уллу бир савутгъа тёмекни буюра. Сонг оланы гъарисине ортакъ савутдан оъзлени сувун къайтара алмакъны буюра. Маънасы шулай: эгер тиштайпаны бирден артыкъ эри болса, ол яшы оланы къайсындан тувгъанны нечик билер? Аллагъ бизин тюз ёлгъа салсын! Амин.

Гъажгъа барагъанда

Магъаммад Умаров

Гъажгъа барма суйсегиз,
Башлап товба этигиз.
Авул хоншу, дос-къардаш
Барына да этигиз.

Разилик де алыгъыз,
Гъалал къабул болугъуз.
Гъалаллык берип, алып,
Онгарыгъыз ёлугъуз.

Ёлгъа харжыгъыз алып,
Уйге де кююгуз акъча.
Уйде къалагъанлагъа
Этмесдей бирев де арз.

Борчугъузну тегегиз –
Ким биле ёлну гъалын?
Ахыратгъа гетсегиз
Жыймагъыз гъарам малын.

Ёлда гъасси болмагъыз,
Эгер барып къалсагъыз,
Яхшы эди динли-алим
Адам булан барсагъыз.

Ёгъесе ибадатдан
Бир савап да къалмажакъ,
Англамай этилген иш
Понагъларда яллажакъ.

Гъар этген ишни билип,
Этсе яхшыдыр, яхшы.
Гъар ердедей, музда да
Илму бары затны башы.

Намазланы кюймагъыз,
Сиз къайда етсегиз де.
Оларсыз гъаж болмажакъ,
Не амал этсегиз де.

Унутмагъыз Аллагъгъа
Къонакълай барагъанны,
Ол сизин амалланы
Тазалап алагъанны.

Ахыратны унутмай,
Онда болсун оюгуз.
Гетгенче, ишдир, гъалдыр
Васият да кююгуз.

Фарзны-сюннетни кютмей,
Не бет булан турарсыз,
Уьстюнде борчда булан
Башда къайда урарсыз?

Масжидге нечик гирип,
Каабагъа нечик къарап,
Не амал этежексиз
Къарагъыз ойлап – сорап.

Намаз да борч, Аллагъдан
Тилеп – йылап алгъандай.
Биревден акъча алып,
Кисесине салгъандай.

Шону учун бары да борчдан
Биз тазалансакъ яхшы,
Хапарсыз гетип къалсакъ,
Борч бары балагъны башы.

Гъажда да оьктем болуп,
Оьр болмагъа ярамас.
Юреги оьр болгъангъа
Аллагъ бакъмас, къарамас.

Башлап алгъа чыкыгъанча,
Сюннет намазлар къылар,
«Аятул Курсну» кеп охуп,
Салаватлар салып чыгъар.

«Ли ифли Къурайышны» да
Кеп охур, кеп эгерер,
Дуасыз – намазларсыз,
Ёл чыкмакъны терс гегер.

Къулгулар да яхшыдыр,
Къулгаулар да булан.
Намаз булан ёл чыгъар
Къатын – къыз, эркек – улан.

Къардаш-досун, агълюсюн
Аманатлар Аллагъгъа,
Аллагъ сакълагъан адам
Тарымас гъеч балагъгъа.

Къалагъанлар садагъа
Этер къолда бар затдан.
Намаз къамат чакъырып,
Дуа этип салар ёлгъа.

Машинге, самолётгъа
Минегенде саламат,
Дуа этер, этип оьзюн
Бир Аллагъгъа аманат.

– Аллагъгъа макътав болсун,
Бизге бу ёлну берген.
Шу машинни ёл чыкма
Бизге лайыкълы геген!

Минме зат бермей бизин
Къойгъан буса, о яйып
Биз нечик барар эдик
Кимлер этсе да алып?..

Алгъамдуллилагъ Аллагъ,
Алгъамдуллилагъ Аллагъ,
Алгъамдуллилагъ Аллагъ,
Ла илагъа илла ллагъ!

Аллагъу акбар Аллагъ,
Аллагъу акбар Аллагъ,
Аллагъу акбар Аллагъ,
Ла илагъа илла ллагъ!

Субгъаналлагъу Аллагъ
Ибадатгъа тийишли
Понагъларымны гечме
Тюзлейген мени ишим.

Понагъларым гечмеге
Мени ёлгъа салагъан.
Макътав болсун Аллагъгъа,
Генгюбюзню алагъан!

Бир Сенден башгъа бирев
Туюл макътавгъа лайыкъ.
Сенсен бар ерден алып,
Береген бизге байлыкъ.

Шу ёлмуну онгарып,
Сен рази болардай эт.
Не болсакъ да, имандан
Биз таймай къалардай эт.

Я Аллагъ, балагъардан
Сакъла дос ва ятыбыз.
Биз Сагъа инанабыз,

Сен буюрсанг, къайтарбыз.
Я Аллагъ, Сен энгил эт
Шу сапарда гъалыбыз.
Зулмучулардан сакъла
Иманыбыз – саныбыз.

Шулай дуа да ярай
Ёлда, чыкыгъанда уйден
Дуа ёлда кеп яхшы
О – уллу савут къолда.

Тасбигълер де яхшыдыр,
Къувват-гюч алагъандай,
Аллагъны эгеремдир
Ёлу тюз болагъанда.

Ёлну сыры кеп уллу,
Ёл чыкыгъан ёлун билер.
Жаньна къыйын болса,
Янгыз Аллагъдан тилер.

Бир зат болмаса да,
Суйсе де, суймесе де,
Аллагъдан къоркъуп йылав,
Яхшы ёл билмесе де.

Ёлавчуну дуасын
Аллагъ къабул эте дей.
Дуасын кеп этеген,
Мурадына ете дей.

Ёлда намазланы къысгъартып ва бирин бирине къошуп этив

Аллагъ гъайыбыз этип,
Энгил этип гъалыбыз,
Уллу ёлда къысгъартма
Къоя чы, намазыбыз.

Намазланы къысгъартып,
Къоя къошуп этме де.
Тек къоймай намазларын
Къылмай къоюп гетмеге.

Эргенги я ахшамгъы
Намазлардан къайсырын.
Эки ракаат этме
Къоя къалгъан барысын.

Къысгъартгъандан къайры да,
Заманны салмай бошгъа,
Къоя намазланы да
Бир-бирине къошма.

Тюш намазны экинни
Намаз булан кютме де
Къоя чы негет этип
Экинни де этме де.

Ихтияр бар экинни
Намазны да гечюрме.
Тюш намаз булан этип,
Сонг сапарын гечирме.

Суйсе тюш намазланы
Экини де этмеге.
Герек намаз чакъырып
Ратибатлар этмеге.

Эки ракаат этип,
Эки ратибат къылар.
Сонг къаматын да этип,
Тюш парзны этип алар.

Битген сонг къамат этер.
Сонг парз, сонг ратибатлар.
Экинни парзны битип,
Охур тасбигъ, аятлар.

Парзлар да эки ракат,
Сюннетлер де экиден
Намазны гъайын этме
Тюше салмай эсинден.

Экиннини тюш булан
Къыла буса да шолай.
Башлап гелеген намаз
Алда къылынса къолай.

Шонда да ратибатлар
Сонг парз, сонг да къаматдыр,
Оьрде эгерген кюйде,
Къылмакъда шартдыр-антдыр.

Бу янгыз гъажда туюл,
Къайда барса да адам.
Намазлар къылсын учун
Къол бере дюнья-алам.

Болса гъар мурадына
Этип ёлун кютмеге,
Яхшы бары да намазын
Заманында этмеге.

Ёлда къоркъса ёлдашдан
Айырылып къалар деп.
Энгиллик берген Аллагъ
Биз бирче ёл алар деп.

Бир юртгъа, бир шагъаргъа
Тюше гелип гирмеге,
Шонда да герек бола
Дуа этмекни билмеге.

Шулай дуа этсе о
Уьч керен айтып къайтып
– Я Аллагъ бер шу юртну
Яхшылыгъын, – деп айтып.

– Рызкъы эт – деп шу агълюню
Суйкюмлюгюн – сюююн.
Бизге тюз болмакълыгъын,
Салигълигин, гюююн.

Я, Аллагъ сакъла бизин
Яманлыкъны гъалындан.
Яманны амалындан,
Ожагъындан, малындан.

Бизге ёлукъдурма Сен
Ямандан да бетерин,
Бизин мысгъылгъа салып,
Динге зарал этерин.

Дуаны заралы ёкъ.
Гъар иште, гъар ерде де
Машинде, самолётда,
Сувда да ва оьрде де.

Яхшы биз болсакъ башлап
Бир Аллагъгъа аманат,
Гъассилигъибиз ташлап
Сабурлукъ да, саламат.

Бирев биревге тынглап,
Гъар даим болсакъ сабур.
Бары да зат мутигъ болар
Ёл да болмас чы авур.

Къатынгишилеге иштан гийме яраймы?

– Къатынгишиге опурагъы шариатны талапларына къыйышма тарыкъ: къумачдан таба къаркъара гёрюнмейген болма герек; къаркъарагъа сыланып сан-саны билинеген кюйде болма герекмей; опуракъ къатынгишини бетинден ва къолундан къайры (кисти рук) бары да ерин япма тарыкъ; къатынгишилеге хас кюйде тигилген болма тарыкъ. Оърде эсерилген шарталны бири сама да сакъланмагъа буса, шолай опуракъны ят адамлар бар ерде гийип юрюмеге ярамай. Иштан буса – эргишилени опурагъы. Ону къатынгишилер арт вакътилерде гисген болгъан. Сонг да иштан къаркъаоаны сангларын белгилей, ондан таба къаркъара гёрюнмесе де. Къатынгишилеге иштанны уйтде чиймеге ярай (эргишиге ошамакъ деген муратны тутмагъан буса) яда сувукъ заманда исси болмакъ учун юбкасыны ичинден.

Къызыяшлар не чагъындан тутуп явлукъ байламагъа герек?

– Намаз къылмагъа заманы гелгенден тутуп, къызыяшлар явлукъ байламагъа борчлу. Шо заман деп биринчи гъайизи гелген вакъти санала. Амма ата-анасына борч бола къызына 7-8 йылдан явлукъ байлатдырмагъа ва оъзге борчланы этдирип уйретмеге.

Къатынгишиге ягъынма ярайму?

Къатынгиши ягъынып не муратгъа етишмеге сюегенден гъасил бола бу соравгъа жавап. Уъюнде, эрине ярама къарап арыв, гёзл болма сююп, ягъынгъан тиштайпагъа гюнагъ ёкъ, гъатга зувап да бола. Амма ят ерге чыгъагъанда ягъынагъан, арыв болма къарайгъан къатынгиши ким учун ва не учун безене экен? Сыйлы гъадисде айтылагъан кюйде, артыкъ атир ийислер себип уъюнден чыгъагъан къатынгиши зиналыкъ этгенге тенг тие. Шолайлыкъда, аявлу дин къызардашларыбыз ягъынамакъда да сакъ болма герекни билигиз.

Ассаламу алейкум ва рагъматуллагъи ва баракатугъу. «Ассалам» газетни редакциясы кёмек этер деп умут этемен. Мен светский ва ислам билимлер береген мадрасада охума сюемен, тек шолайысы Дагъыстанда бармы-ёкъму билмеймен. Таклиф этгенигизни сюер эдим.

Биз билеген кюйде, светский ва дин билимлер береген охув ожакъ Дагъыстанда биргине бир бар. Шо да Магъачкъаладагъы Институт теологии и религиоведения. Шону бинасы Сайтмугъаммат гъажи Абубакаровну атындагъы орамда (алдагъы Чернышевскийни атындагъы орам), Центральный жума межитни къырында ерлешген.

Къыдырып табылгъан яшлар олай да насипсиз, улдулар этген ишге оланы не гюнагъы бар? Тийсе намаз бузулагъанны билсе, оланы юреклерин нечик бузулажакъ?! Оланы тапгъанлагъа тийсе бузулма герек эди намаз...

Гетген номерде язылгъанны бу охувчубуз англамагъангъа ошай. Биз язгъан эдик гебинсиз тувгъан, масала къызыяшгъа, биологический деп айтылагъан атасы тийсе, оланы намазлары бузула, неге тююл олар бир-бирине ят адамлар санала. Ол къызыны эрге бермеге шолай биологический атаны ихтияры да ёкъ, ол шогъар къардаш да тююл. Оъзге гезиклерде булай тувгъан яшлагъа янашыв башгъалагъа йимик ва бир къыйыкъсытыв да ёкъ.

Яшгъа гъакъакъ соймакъ нени англата ва шо этни не этмеге герек?

Тувгъан яшгъа гъакъакъ союла шону савлугъу оъмюр бою къатты болгъанны мурат тутуп. Этни буса биширип де, биширмей де (сюеклерин сындырмай) оьлешмеге, къонакълагъа ашатмагъа яхшы.

–Къашларын боятма ярайму?

–Къашларын бояма ярай деп айтылмай.

Мени эрим бек зиначы адам. Огъар гючлю дарман этилген деп де айта. Мен не этейим?

Инг башлап огъар зина нечик уллу гюнагъ экенни етишдирмеге, англатмагъа тарыкъ. Шогъар бу гюнагъ ишни кюймакъда Аллагъдан кёмек болсун учун кёп дуа этмеге яхшы. Аш этегенде Аллагъны эсгере туруп, «Бисмиллягъны» айтып, намазгъа жувунгъан гъалда этсе яхшы дагъы да яхшы.

–Къыямат гюн оъзге адамлар булан бирче, оьлюп тувгъан яшлар тирилежекми, оланы къысматы нечик бола?

–Тирилген адамланы арасында олар болмажакъ.

Къатыным намазын я къоя, я башлай. Ол айтагъан кюйде, Аллагъгъа намазын кюймай юрютмекни тилей. Яратгъаныбыз ону дуасын къабул этерми ва мен оъзюм не этмеге герекмен?

– Намазны, озокъда, кюймагъа бир де ярамай. Шогъар бек жаваплы янашмагъа тарыкъ ва шо гъакъда Аллагъгъа тилейгени де дурус. Эри буса, заманында намаз да къылып, оъзюню уьлгюсю булан, насигъаты булан къатынына кёмек этмеге герек.

Къызыяшлагъа улангъашлар булан лар булан телефондан таба къатнама яраймы?

– Бек тарыкъ болмай туруп, шолай къатнав гери урула. Эгер сёйлеме буса да, къызыяш къырында атасы яда уланкъардашы барда йимик, сёйлеме тарыкъ. Бу гери урувну маънасы, булай къатнав, аслу гъалда, бир яхшы ишге де этемейгенликде. Яманлыкъгъа элтеген иш буса – гъарам.

Къуръанны орусча таржумасын намазы булан охума яраймы?

– Къуръанны таржумасын этмеге де, охумагъа да ярамай, неге тююл о Аллагъны къаламы болмай, таржумачыны сёзю бола, кёп хата да бола, тюз маъна чыкъмай да бола, намазны буса, янгыз арап тилде къылмагъа герек.

Ичмежекте, тартмажакъгъа ант этген эдим. Сёзюмню тутуп болмадым. Гъали не этейим?

– Ант этмесе де, ичмеге, сигарет тартмагъа ярамай, гюнагъ иш. Энни устью-устьюне кюшулгъан эки гюнагъ ишге гъакъ юрекден гёкюмме де, гёкюнюп, товбагъа да тюшюп, шоланы такрарламакъдан сакъланма герек. Антны бузгъан саялы кафарат телеме де тарыкъ.

Абзарда ит, мишик сакъласа яхшымы?

– Мишикни уйде сакълама ярай, итни буса янгыз къаравул яда гъав учун сакълама бола. Амма шоллагъа динибиз языкъсынып янашмагъа уйрете.

– Бир мазгъадан башгъасына чыкъма яраймы?

– Бир мазгъадан башгъасына чыкъма ярай, демек, олар бары да тенг санала, тек башгъасына чыгъагъанда алдагъысын сёкмеге ярамай ва янгы чыкъгъанына гъажатлы шартланы билмеге тарыкъ. Шо кепде талфикден де сакъланма тарыкъ, демек, бир шариат масъалада башгъа-башгъа мазгъапланы ёлларын булгъама ярамай, дагъы ёгъесе ибадат саналмай.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлав-лукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Тюпде шоланы бере-биз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

–Оьлгенлер бизин дюньяда не болажакъны билегени гертими?

–Тюз, шо герти.

–Намазны телеп къылмагъа ярамай дейгени тюзму?

–Тюз тююл, неге десе намаз – бусурманны аслу борчларындан бириси. Эгер тюрлю себеплер болуп намаз заманында къылынмай къалса, шо телемеге борч. Шогъар далиллени «Аль мизануль адил» ва «Фикху сира» деген киталарда охумагъа бола.

Рузнама

Август

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	3:45	5:37	13:02	16:58	20:15	22:01
2	3:47	5:38	13:02	16:57	20:14	21:59
4	3:50	5:40	13:02	16:56	20:11	21:55
6	3:54	5:43	13:01	16:55	20:09	21:52
8	3:57	5:45	13:01	16:54	20:06	21:48
10	4:00	5:47	13:01	16:53	20:03	21:44
12	4:04	5:49	13:01	16:52	20:00	21:40
14	4:07	5:51	13:00	16:50	19:57	21:36
16	4:10	5:53	13:00	16:49	19:54	21:32
18	4:14	5:56	12:59	16:47	19:51	21:28
20	4:17	5:58	12:59	16:46	19:48	21:24
22	4:20	6:00	12:58	16:44	19:45	21:20
24	3:23	6:02	12:58	16:42	19:42	21:16
26	4:26	6:04	12:57	16:41	19:39	21:12
28	4:29	6:07	12:57	16:39	19:35	21:08
30	4:32	6:09	12:56	16:37	19:32	21:04